TYGODNIK
ROLNICZO-TECHNOLOGICZNY.

ROK TRZECI. KWARTAŁ CZWARTY.

Ora et Labora. Medium tenuere beati.

Pisma tego w każdą Niedzielę wychodzić będzie arkusz. — Przedpłata wynosi półrocznie: w Warszawie zł. 12, na prowincyi zł. 15. — Prenumerować nań można *półrocznie* lub *całorocznie:* w Warszawie w Redakcyi Tygodnika Rolni. Techn. przy ulicy Sto-Jerskiej Nro 1789. Na prowincyi na wszystkich Urzędach i Stacyach Pocztowych. — W Warszawie z Redakcyi do mieszkań PP. Prenumeratorów *bezpłatnie* będzie odesłane.

Nro 41.

NIEDZIELA
Dnia 8 Października
1837.

Ekonomia Krajowa.

Dalszy ciąg myśli dla rolnika naszego, w utworze oryginalno-krajowych przedsięwzięć. — Przez Hr. Kickiego.

(Dokończenie.)

Lecz mało znaczącemi byłyby dla nas wszelkie środki dążące do szczegółowego tylko polepszenia obecnego stanu naszego, im więcej bowiem tenże nas dolega, tem mniej poprzestać możemy na pół-środkach, nieodpowiednich wielkości potrzeb naszych.

Potrzeba bowiem tworzyć u nas odbyt nadającey wartość płodom naszym; potrzeba produkcyą naszą do wszelkich w tym względzie widoków zarządzić; potrzeba oświecać w dążności najwłaściwiej odpowiadającej i podawać do tego najłatwiejsze sposoby; potrzeba wspierać za pomocą wszelkich ułatwień, zarówno producentów, jako i [illegible] wszelkie ich potrzeby, zgoła dopomagać, oświecać, kierować, rozprzestrzeniać zakres przedsięwzięć, usuwać lub znosić nadarzające się przeszkody, poprzedzać mające każde przedsięwzięcie wyrachowania, dopełniać; nareszcie doświadczalne dochodzenia właściwości tychże przedsięwzięć ułatwiać.

Odpowiednia wartość zadosyć uczynienia wszystkim wzwyż wymienionym warunkom, poruczoną być może zakładowi w Warszawie za pomocą akcyi utworzyć się mogącemu, tak zwanej Kommandity (Commandite), czyli Rolniczo-przemysłowemu, Przewodniczo-Kommissowemu Biurowi, który to zakład następne urządzenie mógłby otrzymać.

W przedmiocie teoretycznym, zaopatrzonym być w zbiór najszacowniejszych dzieł, we wszelkich rodzajach umiejętności [illegible]

dyczne, rolnicze, przemysłowe, technologiczne i t. p., zapoznawać mogą Akcyonaryuszów z najświeższemi w ich zawodzie wyobrażeniami, wiadomościami i wynalazkami; nareszcie kompletne przyrządzenie apparatów doświadczalnych wszelkie wątpliwości naukowym sposobem na uczynione żądanie, rozwiązywać mogą właściwemi środkami.

W przedmiocie technologicznym i rachunkowym. Będąc u źródła wszelkich wiadomości, Biuro będzie w stanie ułatwiać wszelkie wyrachowania kosztów jakowego przedsięwzięcia, a zarazem dostarczyć szczegółowych onegoż manipulowania sposobów. Wszystkie na udanie się przedsięwzięcia wpływać, lub pomyślność następną zapewnić mogące wiadomości, w całej obszerności dostarczać, a przy zupełnej w tym względzie znajomości najświeższych doświadczeń, zaopatrywać będzie Akcyonaryuszow, lub też innych przedsiębierców, na odbyt u tychże swem przedsiębierstwem wpływać mogących, niemylnemi postępowania wzorami.

W przedmiocie przemysłowym. Mając przed sobą obraz wszelkich działań i wypadków przemysłu, nie tylko kraju swego, ale i po za granice Europy sięgającego ogółu, wszelkiem w tym przedmiocie Akcyonaryuszów przedsięwzięciom najwłaściwszych wyobrażeń, najzdrowszej rady udzielić będzie w stanie, posiadając najświeższe, równocześnie prawie uzyskanym wypadkom drogą korrespondencyi nadesłane wiadomości.

W przedmiocie rolniczym. Najskuteczniej przewodniczyć może, świadome będąc wypadków tak ogólnego postępu onegoż, jako też i w szczególności kraju swego, nareszcie wszelkich poszczególnych doświadczeń u Akcyonaryuszów czynnie-przedsiębierców, czynionych. Przez co produkcyą skutecznie, bo na pewności dostatecznej znajomości rzeczy gruntując, zarządzić może, dostarczając przytem wszelkich ubocznych, a wpływ wywierać mogących nagromadzonemi wiadomościami nabytych przemysłów, a w końcu nauczone zastosowaniem praktycznem w kraju przedsięwziętym, wszystko cechę niezawodności posiadać mogące, ogółowi stowarzyszenia do wykonania przedstawi.

W przedmiocie handlowym. Będąc punktem środkowym tak pomyślnie pośredniczyć mogącym, pomiędzy produkującemi a nabywcami, posiadać będzie wszelką możność zadosyć uczynienia obopolnym ich żądaniom, wielce pomocnym dla samegoż odbytu płodów rolnictwa, niemniej takimże dla wszelkiej spekulacyi przedsiębierstw być może, i skojarzy przeto obojga korzyści, zawsze jedne od drugich zależne. Swiadome potrzeb nie tylko różnych w szczególności zakładów, ale i okolic kraju swego, obfitością w drugich w potrzebach zaspokojonemi być mogących, a przytem kosztów przewozu; zresztą potrzeb zewnętrznych, dla braku jedynie zbliżenia punktu odbytu i ubocznych ułatwień, od innych zaspokojonych, twórcze przymioty na wzniesienie się handlu w czasie nabyć może; a ułatwiając wszelkiego rodzaju spekulacyą, nadać będzie w stanie zatrudnienie kapitałom, których obrot wewnątrz kraju, tak stanowczo na rolnictwo oddziaływać i nową erę dla pomyślności onegoż utworzyć może.

Dla tem oczywistszego przekonania o tak stanowczej użyteczności projektowanego zakładu, o skutkach onegoż w czasie nieledwie całości potrzeb naszych odpowiadających, które nie jako tu urzeczywistnić, we wszelkich zbawiennych onegoż wpływach, przechodzi zdolność moją; lecz co w wyobrażeniu czytelników uzupełnionem być może; dla przekonania mówię, o ile uciążające nas niedogodności, ustąpią nieznanym nam dotąd większej pomyślności widokom; przedstawić tu przedsiębiorę stan Akcyonaryuszów, pod wpływem pożądanym Kommandity zostających, zmieniając przytem porządek zachowany w dopiero co wymienionym opisie urządzenia onegoż, na taki, jaki swemi rzeczywistemi wpływy mieć będzie,

to jest: postępując od materyalnych ulepszeń stanu naszego, do teoretycznych ukształceń, zakres naszej działalności przemysłowej rozprzestrzenić zdolnych.

Do pierwszych wpływów projektowanego zakładu należeć będzie wynalezienie źródeł odbytu. Zakład Kommandity zawiadomiony o wszystkich potrzebach wszelakich w kraju istniejących przemysłowych przedsiębierstw, o zachodzącej możności odbytu u takowych dla płodów surowych; zawiadomi jednocześnie o tem Akcyonaryuszów, i połączy toż zawiadomienie z wyrachowanym ocenieniem korzyści, po odtrąceniu kosztów przewozu. Wejdzie za ich zezwoleniem w stosowne układy, a zapewniwszy tym sposobem odbyt już produkowanych płodów, stać się łatwo może wskrzesicielem nieznanej dotąd u swych Akcyonaryuszów korzystnej produkcyi, dochodząc wysokości z takowej uzyskać się mogącego zysku czystego, a zawiadomiając zarazem o wszełkich na tę nową produkcyą wpływ mieć mogących szczegółach, wymieni pomyślność jej dalszą zapewnić mogące warunki.

Powiększywszy w ten sposób zakres odbytu, tenże nawet tworzyć zdoła, podając niejako rękę wszelkim wznieść się mogącym zakładom przemysłowym, tak zapewnieniem dla takowych, za pomocą swych stosunków, dostawy płodów surowych, jako też nawet samem wyłożeniem wyrachowanych zysków z przerobienia onychże i wynalezieniem odnóg odbytu, do zachęty w rozprzestrzenieniu zakresu przedsięwzięć służyć mogących. Zresztą wpływem jaki dostarczanie najnowszych manipulowania sposobów na pomyślność przedsięwzięć mieć może, a które u siebie niejako nagromadzone z najświeższych wiadomości z rozległego działań przemysłowych świała, powzięte mieć będzie.

Udzieli popędu przedsiębierczym spekulacyom, a zapewniając pomyślny samegoż przedsiębierstwa wypadek, zwrot kapitałów do działań w tym względzie pomocniczych wyjednać potrafi, a wskazując kapitałom widoki, dla umieszczenia swych zasobów w obieg tyle pomyślnem na rolnictwo oddziaływaniem odznaczający się. Zgoła zapewniając dobry byt przemysłowi i zatrudnienie kapitałom, drogą tą prawie jedyną, doprowadzi zależny zupełnie od tegoż stan rolnictwa do pomyślności, którąby inaczej dosięgnąć nie mogło.

We względzie handlu zewnętrznego, jak obszerne jeszcze istnieje pole, pozostawione wpływom Kommandity. Z historyi handlu wiadomą być może okoliczność, produkowania przez niektóre narody, płodów na odbyt zewnętrzny przeznaczonych, któreby u nas o wiele taniej produkowane, nam w przedsięwziętem współzawodnictwie pierwszeństwo zapewnić mogły. Jest mówię jeszcze obszerna nietknięta dotąd przestrzeń, dla działalności Kommandity pozostająca, którą przy swem działaniu kommissowem, samem przedstawieniem produktu w punkcie odbytu, przekonaniem nabywców o dobrych onegoż własnościach, o zachodzącej rzetelności w działaniach warunkiem niezbędnym wszelkich czynności handlu szczególniej zewnętrznego będącej, a zresztą ułatwieniem tylolicznych ubocznych zbliżenie się producentów ku nabywcom szczegółów, zapełnić może, wywierając w tym względzie wpływ znaczny, nawet wspieraniem i urządzeniem przedsięwzięć samegoż przewozu tak lądowego, jako i wodnego.

W bezpośrednim swym wpływie na rolnictwo i wszelkie ulepszenia w onemże, niemniejszą wartość Kommandita posiadać będzie, stając się niejako we wszem względzie przewodniczącym, wskazując właściwość każdego poszczególnego w produkcyi zastosowania do wzorów nabytych, tylolicznemi o ich sprawdzaniu nagromadzonemi wiadomościami. Wszelkie wątpliwości do rozwiązania przedstawione z utwierdzonych praktyką doświadczeń czerpanemi, jako też teoretycznemi rozumowaniami rozwiązywać będzie w stanie.

A na ostatek, posiadać niezaprzeczony wpływ, na ugruntowanie teoretycznego ukształcenia, po-

)(

party zawsze niezawodnością doświadczalnej praktyki, nie tylko zakres samejże nauki rozprzestrzenić będzie w stanie, możnością użycia wszelkich do tego, że tak powiem, pod ręką będących środków, ale też zaproszeniem do swego grona oświeconych i milujących swój zawód mężów, którzy jako tacy, dla skutecznego rozprzestrzenienia granic samejże nauki, odmówić swych wpływów nie zechcą, i dyrekcyą laboratoryów, jako też udzieleniem swych pomysłów zająć się przedsięwezmą.

W końcu pominąć nie mogę tu wymienić, że zakład Kommandity tworzyć będzie niejako podstawę do przedsięwzięcia przemysłowych stowarzyszeń na akcye, do których projekt w przedmiocie dla nas najwłaściwszym podać nie zaniedbam, jeżeli powyższy zasłuży sobie na przymiot praktycznej wziętości. Będzie on zresztą mógł być, co przyobiecuję, o wiele krótszemi słowy objęty.

Kicki.

Spółki na Akcye.

Szczegóły świeżo wydanej ustawy o kompaniach akcyowych w Rossyi.

(Dokończenie z Nru 35.)

II. Szczególne warunki co do składu i sposobu działania kompanii.

Skład i sposób działania każdej kompanii, otwierającej się na zasadzie teraźniejszych prawideł, określają się pewnemi warunkami, których szczegółowe rozwinienie jest przedmiotem osobnej dla każdej z nich ustawy. Dla zabezpieczenia akcyonaryuszów i publiczności, następujące ogólne przepisy podają się jako zasady tych warunków. Kiedy kompania, prosząca o szczególne prerogatywy lub wyłączny przywilej, nie może zacząć działania bez przygotowania budów, machin i t. d., założyciele powinni w ustawie wymienić termin, kiedy przygotowawcze roboty zostaną ukończone. W razie uchybienia, kompania rozwiązuje się, jak o tem już było wyżej powiedziano.

We wszystkich nadal otwierających się kompaniach, dopuszcza się jeden tylko rodzaj akcyj, mianowicie z dokładnem oznaczeniem w nich osoby biorącego. Bezimienne akcye zostają zabronione.

W kompaniach, w których trzeba koniecznie z góry całego składkowego kapitału, aby przedsięwzięcie mogło być wykonane, zastrzega się całkowita zapłata przy samem otwarciu kompanii. W innych dopuszczają się i częściowe wypłaty. Kiedy, co do wypłat częściowych, daje się kwit na odebranie pierwszej, na nim potem zapisują się i dalsze wypłaty. Po zapłaceniu całej ceny akcyi, kwit oddaje się na powrot rządowi kompanii, dla otrzymania samej akcyi.

Do tego czasu kwit zastępuje zupełnie akcyą, i właściciel jej ma wszystkie prawa i obowiązki akcyonaryusza, lecz akcya sama nie wydaje się aż po spłaceniu całej jej wartości. Kwity bezimienne zostają zabronione.

Kto uchybi któremukolwiek z terminów, na częściowe wypłaty przeznaczonych, traci prawo do otrzymania akcyi, a wniesione dotąd summy stają się własnością kompanii, która ma prawo wypuścić nową akcyą, zamiast przepadłej.

Założycielom kompanii wolno jest odłączać na swoję korzyść akcye, ale w ilości nieprzenoszącej $\frac{1}{5}$ ogólnej liczby akcyj, i to w taki sposób, iżby akcye założycieli oddzielone były porządkiem od 1go numeru, i zapisane do sznurowej księgi akcyj, stwierdzonej podpisem samych za-

łożycieli. Pozostałe akcye rozdają się nabywcom tak przepisaną koleją:

Naprzód: po otrzymanem pozwoleniu rządowem i po ogłoszeniu ustawy kompanii w gazetach, należy ogłosić liczbę mających rozdać się akcyj, cenę ich mającą się zapłacić w całości, lub częściowo, czas, kiedy się otworzy lub zamknie subskrypcya, i liczbę akcyj, jaką podług ustawy, może wziąść jedna osoba. Termin zamknięcia subskrypcyi nie może być krótszy od sześciu miesięcy, ażeby i z innych miast osoby mogły wejść do kompanii.

Powtóre: żądać można akcyj osobiście i przez pocztę; żądania zapisują się do przesznurowanej księgi, z wymienieniem stanu, rangi, imienia, nazwiska i miejsca pobytu żądających.

Potrzecie: po upływie terminu subskrypcyi robi się rozkład akcyj, i zapisuje się do tejże samej księgi, a potem podaje się do gazet ogłoszenie względem wypłaty pieniędzy, i wydania lub akcyj, lub uprzednich kwitów.

Poczwarte: summy wniesione za akcye lub za kwity, nim staną się potrzebnemi na cel, w ustawie zakreślony, odsyłają się do jednego z zakładów kredytowych w państwie na procentowanie.

Akcyami, tudzież uprzedniemi kwitami terminowych wypłat, każdy może rozrządzać dowolnie, jak wszelką inną ruchomością, lecz z zachowaniem dwóch przepisów: 1) akcya lub kwit terminowy, za życia właściciela, może od niego przejść w inne ręce nie inaczej, jak po zapisaniu na nim przelewu, konotowanego zawsze w rządzie kompanii. Jeżeli akcye dostały się komu z testamentu, lub drogą spadku, po złożeniu na to prawnych dowodów, przelew zapisuje się przez sam rząd. 2) Wszelkie umowy między prywatnemi na giełdach, względem kupna i przedaży akcyj, nie za gotowe pieniądze, z dostawą na pewny termin i po pewnej cenie, zostają zabronione; warunki takie w sądach poczytują się za nieważne; przekonani o takie umowy, ulegają karze za gry ażardowne przeznaczonej; meklerowie zaś i notaryusze, dopuszczający się ich przyjęcia, usuwają się od obowiązków.

Część zysku, mająca obracać się w zapasowy kapitał, powinna być albo zakreślona w ustawie kompanii, albo oddzielona za zgodą ogółu akcyonaryuszów. Od tegoż ogółu zależy i rozkład dywidendy. Jeżeli kto o należną mu dywidendę nie upomni się do lat dziesięciu, przypadająca ilość staje się własnością kompanii.

Prawo należenia do obrad kompanii, określa się szczególną jej ustawą. Sam tylko składkowy kapitał odpowiada za mogące wyniknąć do niej pretensye. W razie, gdyby akcyonaryusz stał się niewypłatnym, co do skarbowych lub prywatnych długów, kapitał wniesiony za akcye, pozostaje nietykalną własnością kompanii; ale akcye, w ręku dłużnika zostające, idą prawną koleją na zaspokojenie wierzycieli.

Wewnętrzny zarząd kompanii zostaje z razu przy jej założycielach, a potem przy rządzie. — Założyciele zawiadują, dopóki kompania nie ustanowi się ostatecznie, i dopóki wszystkie akcye nie będą rozebrane, i w całości lub w części zapłacone. Potem, ogólne zgromadzenie akcyonaryuszów obiera członków rządu, czyli Dyrektorów.

Nikt, ani sam nawet wynalazca przedsięwzięcia, ani pierwszy założyciel, nie może mieć zastrzeżonego sobie prawa ciągłego zarządu interessami kompanii. Rząd odbywa swoje czynności podług szczegółowej ustawy, w której należy wyraźnie zawarować, w jakiej ilości rząd, nie zwołując ogólnego zgromadzenia akcyonaryuszów, może czynić potrzebne wydatki. Rząd decyduje większością głosów. Dyrektorowie kompanii działają jak jej pełnomocnicy, i podług tego są odpowiedzialni.

Wszelkie propozycye do ogólnego zgromadzenia powinny być przez rząd wnoszone, i akcyonaryusze obowiązani są podawać je poprzednio rządowi. Większość stanowcza w ogólnem zgro-

madzeniu jest $\frac{3}{4}$ przybyłych nań akcyonaryuszów. Rząd każdej kompanii winien o pewnym czasie ogólnemu zgromadzeniu zdawać sprawę ze swoich czynności. Zdania sprawy mają zawierać stan kapitału, ogół przychodu i rozchodu, szczegółowy rachunek wydatków, rachunek czystego zysku i zapasowego kapitału, nakoniec osobną wiadomość o zakładach przemysłowych lub innych, jeźli należą do kompanii.

Spory, mogące się wydarzyć między akcyonaryuszami a Dyrektorami kompanii, w rzeczach do niej się ściągających, rozstrzygają się albo w ogólnem zgromadzeniu, jeźli obie strony na to przystaną, albo sądem polubownym, podług prawa względem takich sądów obowiązującego. Również spory kompanii i jej członków z postronnemi osobami, kiedy przedmiot sporu ściąga się do interessów kompanii, rozstrzygają się w sądzie polubownym.

W razie zamknięcia kompanii, rząd przystępuje do likwidacyi jej interessów, jak się to zwykle dzieje w domach handlowych. Żaden akcyonaryusz nie może otrzymać na powrot ani części swego kapitału, póki kompania nie wniesie do jednego z kredytowych zakładów summy, potrzebnej na zapłatę wszystkich jej długów. Potem rząd przystępuje do zaspokojenia akcyonaryuszów w miarę wystarczającego funduszu.

III. Podawanie prośb o założenie kompanii i kolej stanowienia o nich.

Prośby o pozwolenie założenia kompanij akcyowych, podają się temu Ministerstwu lub głównemu zarządowi, do którego przedmiot kompanii szczególnie się odnosi. Do prośby dołącza się i projekt ustawy kompanii, podpisany przez założycieli; tudzież, stosownie do okoliczności, przywilej na wynalazek, akt przelewu jego na rzecz kompanii, rysunki i plany.

Ministerstwa rozważają, azali projekt zgadza się z ogólnemi prawami i z przepisami niniejszej ustawy; czy dostatecznie zabezpieczony jest interes osób, chcących należeć do kompanii; czy warunki projektu nie naruszają praw osób trzecich i t. d. W razie, gdyby spółcześnie od różnych osób podane były prośby o założenie kompanii, jednoż przedsięwzięcie mającej na celu, i gdyby szło zarazem o odpuszczenie pewnych przywilejów, projekt, najbardziej z dobrem publicznem zgodny, otrzyma pierwszeństwo przed innemi. — Lecz jeźli projekta niczem się istotnie nie różnią, pierwszeństwo otrzymuje ten, kto pierwszą podał prośbę.

Projekt, rozpatrzony w Ministerstwie, przechodzi do Komitetu Ministrów, kiedy idzie o samo dozwolenie założenia kompanii, lub do Rady Państwa, kiedy oprócz tego zachodzi prośba o szczególne przywileje. W tym ostatnim razie Minister dołącza osobno artykuły, potrzebujące Monarszego potwierdzenia.

Gdy na zdanie Komitetu lub Rady Państwa N. CESARZ raczy przyzwolić, ustawa potwierdzona podpisuje się na nowo przez założycieli i podaje się do powszechnej wiadomości.

Fabrykacya wina.

Naśladowanie różnych win w Anglii.

(Z pism angielskich.)

Na ostatniem zgromadzeniu się w Edymburgu członków Towarzystwa Ogrodowego Kaledońskiego, przedstawiono do rozbioru i zdania Towarzystwa, 32 różnych gatunków wina krajowego, to jest: z różnych owoców krajowych zrobionych. Z prawdziwem ukontentowaniem widzieliśmy, jak wielkie ta odnoga przemy-

słu wiejskiego poczyniła postępy; i zdaje się, iż wkrótce pomiędzy najważniejsze gałęzie gospodarstwa wiejskiego policzoną zostanie.

Tak np. z niedojrzałego agrestu zrobiono bardzo smaczne wino szampańskie musujące i niemusujące. Nadto, niektóre próby naśladowania win południowych, nad wszelkie spodziewanie się powiodły.

Po dokładnem zbadaniu sposobów fabrykowania win w mowie będących, Komitet polecił wszystkim postępowanie w tej mierze Pani Roberts, która je w ten sposób opisała:

„W naśladowaniu, czyli fabrykowaniu wszelkich gatunków win krajowych, jednego się tylko trzymam prawidła: — Na 1 funt owocu, biorę ½ funta wody, przerabiam należycie massę i mięszam ją 2 — 3 razy na dobę."

„Po każdem wymięszaniu, ważę małą ilość płynu, za pomocą cukromierza Ollanta, i starannie uważam powiększanie się jego ciężaru gatunkowego; albowiem dopóki się tenże zwiększa, dopóty cukier mieści się jeszcze w łupinkach owocowych. Po zupełnem dopiero onegoż wyłączeniu, ciężar gatunkowy płynu poczyna się zmniejszać, ponieważ cukier zaczyna się już rozkładać."

„Teraz wyciska się płyn i cedzi do innego naczynia (by go od łupinek oddzielić), w którym fermentacyi ulega. Naczynie tylko do połowy nim się napełnia. W ogólności, do każdego garnca wyciśnionego płynu dodaję 2 funty cukru melisowego, i to zaraz, gdy tenże do naczynia fermentacyjnego został przecedzony."

„Fermentacya trwa tak długo, dopóki sok nie będzie lżejszym o 30 do 40 proc.; ułatwia się ona przez dodanie nieco drożdży, a później przez częste mięszanie płynu. Dla ukończenia fermentacyi, sok przelewa się do beczki; zostawia się go przecież nieco w naczyniu, dla przyspieszenia fermentacyi w następnym świeżym nalewie, gdyż zwykle w dwóch zawodach sok fermentuje."

„Beczka dopiero wtenczas się szpuntuje, gdy wszelkie oznaki fermentacyi minęły. Po wyfermentowaniu płyn jest lżejszy od poprzednio ważonego o 10 do 15 proc. Teraz wino stacza się z beczki do innej, a osad cedzi się i z winem mięsza. — Do otrzymanego tym sposobem wina, dodaje się $\frac{1}{12}$ części spirytusu, ale nie od razu, tylko w trzech razach, po $\frac{1}{36}$ części na raz; a to wtenczas, gdy do świeżej beczki się stacza."

„Namienić wypada, iż chcąc mieć wino dobre, ciągle cukromierz przy ręku mieć potrzeba; bez niego ani podobna corocznie równie dobre wino otrzymywać. W umiarkowanych bowiem klimatach, lata, tak co do produkcyi części cukrowych, tak są różne, iż jeden i ten sam gatunek owocu, w jednym roku często ¼ część więcej posiada cukru niżli w drugim; a więc, jeżeli tylko podług recept będziemy wino robili, wtedy w jednym roku otrzymamy produkt bardzo dobry i smaczny, w drugim przeciwnie, przy największej akuratności, będzie on słaby i niesmaczny. Za pomocą zaś cukromierza, poznawszy gatunkową ciężkość soku, wiemy jak dalej z nim postąpić wypada; a mianowicie, jeżeli jest cięższy niż być winien, dodajemy do niego więcej wody; jeżeli zaś za lekki, cukru dołożyć wypada."

„Pod względem fermentacyi, zdaje się, iż częste ściąganie wina z drożdży i przelewanie do świeżej beczki, wiele się do jego dobroci przykłada. Z jednej bowiem strony przyczynia to wyklarowanie wina, z drugiej zaś, przerywa się tym sposobem fermentacya, która inaczej z winnej łatwoby się w octową zamienić mogła; a następnie w miejsce wina mielibyśmy ocet. Z tem wszystkiem, to częste przerywanie fermentacyi wstrzymuje przeistaczanie się cukru na alkohol, i dla tego, często wino takowe, nawet w kilka miesięcy po zrobieniu, ciągle fermentują; ale dla tego, przerywanie fermentacyi tyle się przyczynia do dobroci wina, i zachowania mu smaku winnego."

„W ogólności wina owocowe, po upływie roku, ważą 30 — 50 stopni; wino zaś dobrze zrobione nie powinno być cięższe od wody. Zwykle na to uważam, aby przed fermentacyą sok ważył około 120 stopni na cukromierze Ollanta."

Rozmaite Przedmioty.

Produkcya jaj kurzych we Francyi i ich wywóz za granicę.

W roku 1835 wyprowadzono z Francyi jaj kurzych: do Anglii 76,092,120; do Belgii 60,800; do Ameryki północnej 40,690; do Szwajcaryi 42,969; do Hiszpanii 34,800; do innych Państw 306,304. Licząc jedno jaje po 1 sous (około 2 gr. pol.), tedy tak nieznaczący przedmiot wprowadził do Francyi 3,829,284 franków (przeszło 6 milionów zł. pol.) Ztąd się okazuje, iż częstokroć bagatelne na pozór artykuły, stać się mogą znacznym dochodu źródłem, skoro przyzwoicie zostaną użyte. Podobne wiadomości są dobre: budzą one że tak powiem przemysł i do nowych przedsięwzięć zachęcają. I tak, przekonani jesteśmy, iż nie jedna z Gospodyń, przeczytawszy niniejszy artykuł, innem już okiem na kury spoglądać będzie.

Jakim sposobem upowszechniono w Bawaryi uprawę chmielu.

Dawniej w Bawaryi bardzo mało uprawiano chmielu, a następnie wielkie za niego wychodziły za granicę summy. Aby temu zapobiedz, wyznaczył rząd w roku 1797, 30 zł. nagrody za każde 12 centnarów chmielu w kraju produkowanego; prócz tego, uwolnił chmielniki na 15 lat od opłaty gruntowej. Wkrótce chmiel krajowy nie tylko zaspokoił całkiem zużycie, ale nadto pewna go część corocznie za granicę wychodzi.

Doniesienie Literackie.

Wyszło z druku dzieło: Porównanie miar i wag polskich dawnych i teraźniejszych z zagranicznemi, przez Kolberga. Wydanie wtóre poprawne i zwiększone.

Dzieło to zawiera wszystko co dotyczy miar i wag polskich i zagranicznych; a w szczególności: porównanie i zmianę miar długości, powierzchni, objętości, oraz wag handlowych, złotniczych i aptekarskich, znaczniejszych krajów i miast. Z tych obszernie opisano: miary i wagi teraźniejsze i dawne polskie, litewskie, rossyjskie, francuzkie, pruskie, austryackie i angielskie, podług najnowszych i najdokładniejszych sprawdzeń; ciężar gatunkowy rozmaitych ciał stałych, ciekłych i lotnych; ciężar wody w rozmaitej temperaturze; ciężar stopy sześciennej ciał w budownictwie używanych; porównanie stopni Barometrów: francuzkiego i angielskiego; porównanie stopni termometrów: Réaumura, Celsinga i Fahrenheita; nakoniec wiadomość o miarach starożytnych. Do każdego rodzaju miar i wag dołączone są tablice zamiany ułatwiające rachunek. — Część druga zawiera tablice zamiany miar geometrycznych. — Wydanie jest staranne; druk i papier piękny. — Cena exemplarza zł. 13 gr. 10.

Potrzeba podobnego dzieła powszechnie się u nas uczuwać dała; a szczególniej już dla tego, iż w wielu naszych pismach, najczęściej zamieszczane są wagi i miary zagraniczne; których nieznajomość sprawiała: iż częstokroć, najniezawodniejsze zagranica fakta, u nas całkiem przeciwne okazały wypadki. — Nie znając zaś przyczyny tego, posądzano Autora: o niedokładność, lub nie dość jasny rzeczy opis. Mówię to z własnego doświadczenia: gdyż były osoby, które podobny zarzut między innemi i dziełku memu: Wypalanie wódki i t. d. uczynić raczyły. *Redaktor.*

Redaktor *Tygodnika* Nep. Kurowski przy ulicy [illegible] Nro [illegible] — w Drukarni XX. Pijarów.